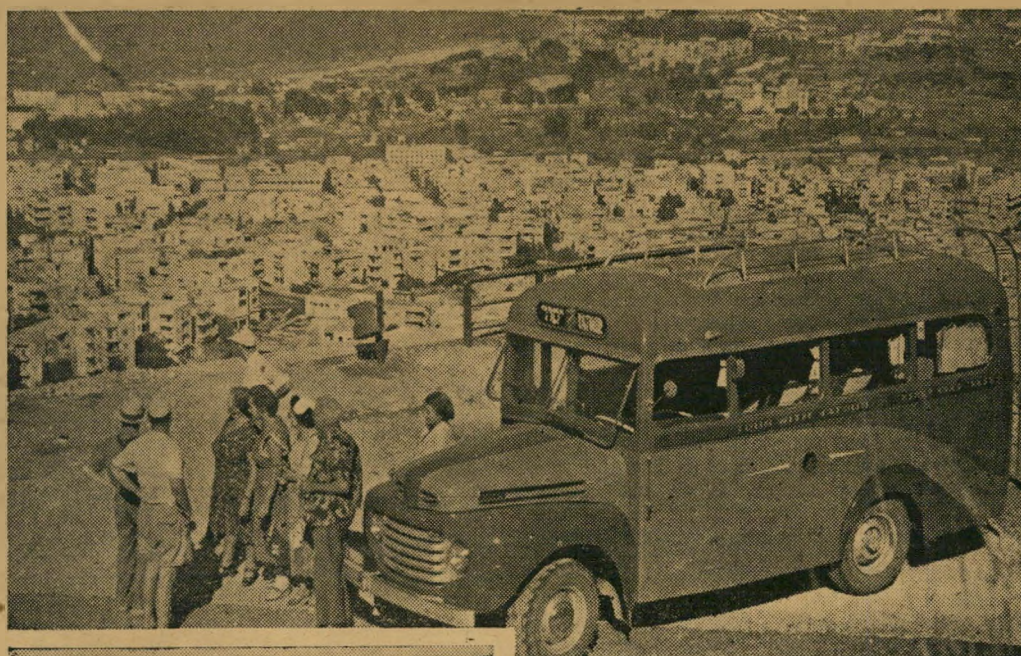

מצטרף לטירול

אהרלה הזיו את משקפי השמש שלו למצחו, ותוך כדי אנחה כבדה נתן לנו במרפקו מכה, שהשאירה סימן כחול בצלעותינו עד היום: "זאת תעשה לנו צרות צרורות, תזכור את דברי!" הפליט בלחש. אהרלה, הפסיכולוג ליד ההגה, היה אהרון ליש צנסקי, חבר יתור ותיק, ו"זאת" היתה דמות נשית, בעלת שערות מצבע כחלחל-כסוף, עמוסה שתי מצלמות ומכונת הסרטה לחובכים, לבושה חצאית בעלת כל צבעי הקשת, שעלתה איתו רגע במדרגות האוטובוס הכחול. כל תינוק ישראלי היה מגדיר אותה כ"תיירת", ללא מחשבה שנייה. אחד אחרי השני עלו כל בני הקבוצה — תיירים חוצלארציים בעיקר — לאוטובוס בו התכוננו לבלות שלושה ימים תוך נסיעה ותיור בגליל. אהרלה המשיך לברר אותם לפי סוגים של "חברה/מנינים", "גודניקים", "ואצלנו באמריקה", אחרי ההכרה הראשונה עם מרפקו הפכנו יותר ויותר זחירים, וזונו קצת אחורה. עובדה היא, בכל אופן, שהוא צדק ברוב המקרים, כפי שלימדו אותנו שלושת הימים הבאים.

נסיונו של אהרלה, עירבוביה משונה של נהג שאינו מתעייף לעולם, מורה דרך מצויין ופסיכולוג-חובב לתיירים, לא בא לו מן השמים. הוא אחד מ-36 החברים של יתור, קצינים לשעבר, מדרגת סגן ועד סגן-אלוף, שהחליטו ביום יפה אחד בסוף 1949 שהצגת ישראל כבני אורחים הוא עסק כדאי, והיו די מוכשרים לביצוע משימתם. כחברי הגנה ותיקים ברובם, הכירו יפה את הארץ על כל טינותיה, היו צריכים לשם הגשמת התכנית רק השגת איאלה דברים קטנים: השתלמות-מה במקצוע ההדרכה לתיירים, לימוד שפות לועזיות (כולל אנגלית, צרפתית, גרמנית ואידיש), כסף ומכוניות. שני הדברים הראשונים היו קלים. את היתר השיגו בעזרת מחלקת הטיקים, מרכז הקואופרציה ודוד רמז, שהיה או שר התחבורה, ושהתלהב מרעיון הקואופרטיב ועמד לימנו.

יום אחד פתחו הקצינים שהפכו נהגים את משרדם בתל-אביב, תלו מעל לדלת שלט שסיפר מי הם, העמידו ברחוב הירקון, גרוש מלונות באי חוף-לארץ, את 22 המכוניות החדשות שרכשו, וחיכו ללקוחות. מאותו רגע לא התלוננו על חיסור עבודה. התיק העכה של מכתבי תודה, ביניהם של ישה חפץ.

על הר הכרמל: באוטובוס מיוחד של "יתור"

אחדשים עורכים שביתת-שבת ליד בנייני הסוכנות, אלא יש גם המעבדים אדמתם בגליל. גב למדנו גם מעט על אדון וגברת בלומנטל, זוג התיירים הממוצע מגויירוק, ארצות-הברית. ואם כי איננו חושבים שנוכל למיינס כבר במבט ראשון, כמו שעושה זאת בקלות כל חבר יתור, הרי קצת התקדמנו. גברת בלומנטל, למשל, לא אכלה את הגבינה הצהובה שהיתה מונחת לפניה על שולחן בית-המלון הטוב בצפת, משום שששה (בדיוק) זבובים בחרו להם את הגבינה כמקום מושב קודם לכן, וכיוון שהיא שילמה עבור ביקורה בישראל ב"דולרים אמריקאיים טובים" לא יכלה בשום פנים ואופן להביך, למה לא היה לחדרה חדר אמבטיה פרטי, כיוון שהגענו לדולרים, מוטב לחזור ולדבר בדולרים אחרים, אלה של יתור.

שלושה הדולרים שחברת יתור מקבלת מכל תיור עבור שלושת ימי הטיול, כולל נסיעה, ההדרכה, לינה ואוכל, הם עסק כדאי למדינה. בשנה האחד רונה הכנים יתור לאוצר צמאי-הדולרים לא פחות מ-100,000 דולר (לא כולל את ההכנסות מהמטיילים מבני הארץ, המשלמים עבור אותו טיול גלילי סך של ארבעים לירות ישראליות). מ-100,000 דולר אלה קיבל בינתיים הקואופרטיב הבטחה לשחרור עשרה אחוזים במטבע זר לקניית חלקי חילוף, אך הבטחה בלבד. מבחינה ממשית, הסביר לנו איש יתור בגליל, בהפי נותו את מחשבותיו לנגב, קיבלו בתור תודה על הכנסת כסף טוב למדינה, עד היום דבר אחר: נישול מקו טיול לאילת, שהם היו חלוציו, המשיכו להפעיל אותו גם כשהפסידו עליד כך, מתוך תקווה לרווחים כשיתבססו. התקווה היתה תקוות שוא. במשך שנתיים הרס יתור בנסיעות לאילת ארבעה

תמונות חינוכיות לתיירים: צילום הווי ישראלי

מגדרים ואוטובוס אחד, לא קיבלו עד היום שום פיצוי בצורת רשיון יבוא. וזאת למרות שהיווה לעתים קשר יחיד עם נמל ים סוף, שרת לעתים קרובות את רשות הנגב הממשלתית. במקום זה קבל ענק הקואופרטיבים אשד את הזכויות לנסוע לאילת.

ידד אריה תניחי: קבר טרומפלדור והכרוז

סרגיי קוסביצקי, אדוארד גיי. רובינסון, ליאונרד ברנשטיין, שנשמר במקום מכובד במשרדם, הוכיח שהצליחו. כיום באים כבר תיירים רבים בהמלצות אישיות ממכריהם. טיול של שלושה ימים לגליל, שאילו הצטרף העולם הזה, ושהתחלתו הכרנו בכשרונותיו הפסיכולוגיים של אהרלה, לימד אותנו דבר נוסף-מלבד שנהנינו מאד מהטיול, אף — אנו מסמיקים — הצלחנו לראות כמה דברים שלא הכרנו אותם קודם. משום מה הזניחו, למשל, האחראים על חינוכנו להר-איתן לנו שרידי מוסאיקה נהדרת בחורבת ארמון גלילי. את השתלשלות העניינים המסובכים עם נפוליאון כשערי עכו תמיד התקשינו להביך, עד שאהרלה הבהיר אותם, ליד התותחים על המבצר, וכשנוכחנו בביקורנו במירון לדעת כי נהגנו-מדריכנו יודע אטילו לקרוא כתב רשמי, הסרנו בפניו את הכובע (השעם).

הצדקתנו היחידה למצב העניינים העצוב: שכא נשים קשורים לרוב לעיר, אנו כמעט שוכחים שהאדף מקיפה עוד איאלה יישובים מלבד תל-אביב, שבכל זאת צצו נקודות חדשות רבות מתאדמה ושלא כל העולים

על תותחי עכו: תיירים ובני הארץ ליד התותחים שהניסו את נפוליאון לפני 150 שנה